

European Works Councils for fair restructuring.

Ieder najaar organiseert het Europees Verbond van Vakverenigingen (EVV) in Brussel een tweedaagse conferentie voor leden van Europese ondernemingsraden (EOR) en hun ondersteuners. Dit jaar (2020) werd die conferentie vanwege de coronaperikelen gehouden als virtuele conferentie op 9 en 10 september onder leiding van EVV-secretary Isabelle Schömann. Het overkoepelende thema voor de conferentie was *European Works Councils for fair restructuring*. Bij de behandeling hiervan werd ruimschoots aandacht besteed aan reorganisaties die worden gemotiveerd vanuit de coronaperikelen. Op de eerste dag waren er met name virtuele 'round tables' met gastsprekers vanuit onder andere de Europese Commissie, het Europees parlement, de lokale politiek en vertegenwoordigers vanuit de diverse vakbondsconfederaties. Op dag twee was er volop ruimte voor discussie rondom drie specifieke thema's: informatie en consultatie tijdens COVID-19, het voeren van juridische procedures en internationale coördinatie en samenwerking. Op het hoogtepunt namen meer dan 250 mensen deel aan de Zoom-meeting, inclusief sprekers en vertalers. Vanuit Nederland/FNV namen ten minste vier mensen deel aan de conferentie. Van de mogelijkheid die Zoom biedt om vertalers (interpreters) mee te laten doen in de conferentie, werd ruimschoots gebruik gemaakt.

Bedrijfsdemocratie en reorganisaties in Europa.

De eerste dag van de conferentie werd vooral gebruikt voor contacten met en vragen aan Europese politici. Belangrijke aandachtspunten hierbij waren de wijze waarop bedrijfsdemocratie in Europa momenteel wordt uitgeoefend en de verbeteringen die wet- en regelgeving hiervoor zouden kunnen bieden voor bedrijven met een Europese dimensie. We leven in een tijd, waarin door de coronacrisis – ook in multinationals – reorganisaties 'dagelijks werk' lijken te worden. Dit aspect speelde daarom tijdens de conferentie een belangrijke rol.

Met als belangrijke inleiders Eurocommissaris Nicolas Schmit (werkgelegenheid en sociale rechten) en de Portugese minister voor werkgelegenheid Ana Mendes Godinho en bijdragen van een aantal Europarlementariërs en mensen van de Europese vakbeweging, kwam de discussie in de vorm van rondetafel gesprekken deze dag vlot op gang. Volgens Schmit beginnen alle belangrijke ontwikkelingen in de bedrijven en is het daarom belangrijk dat daar ook sprake is van democratische besluitvorming. Dat gaat bijvoorbeeld ook over thema's zoals digitalisering en klimaatmaatregelen. Goede wetgeving kan helpen om verder vorm te geven aan deze democratie, maar ook de sociale dialoog is daarbij belangrijk. Schmit voorziet verbeteringen in de desbetreffende wetgeving, maar verwacht niet dat daarvan op korte termijn sprake zal zijn. De huidige, mede door de coronaperikelen veroorzaakte, situatie maakt in veel situaties sneller handelen noodzakelijk dan met wijziging van wetgeving mogelijk is. Op veel plaatsen kan ook de sociale dialoog verbeterd worden.

Enkele belangrijke bevindingen/conclusies van deze dag waren:

- Een pandemie is naar zijn aard transnationaal en over gevolgen en maatregelen moeten (ook) EOR's geconsulteerd worden.
- Met het herstelplan van de EU om de economische en sociale gevolgen van de coronapandemie zo snel mogelijk ongedaan te maken is een historische stap gezet. Bij de invulling daarvan proberen o.m. rapporteurs van het Europees Parlement te bewaken dat dit op een goede wijze gebeurt, zowel wat betreft de verdeling over de landen als wat betreft de doelen waarvoor het geld gebruikt wordt.
- Reorganisaties kunnen het beste worden vermeden, maar als ze toch plaatsvinden, moet daarover op de juiste niveaus en in samenspraak met EOR's op een democratische wijze besloten worden.
- Op een aantal plaatsen en niveaus is de aanwezigheid en de zichtbaarheid van vakbonden door de coronacrisis onvoldoende: *we moeten veel duidelijker onze stem laten horen!*
- Doordat de toekomst van een aantal economische activiteiten onzeker is geworden door de coronacrisis, lopen jongeren naar verhouding extra grote risico's.
- Omscholen van mensen naar andere beroepen blijkt in een aantal situaties erg moeilijk te zijn. Vakbonden en medezeggenschap moeten zich sterk maken om deze situatie te verbeteren.

- Aanpassen van (Europese) wetgeving kost veel tijd. In de Europese Commissie en het Europees Parlement worden hiervoor de nodige initiatieven ontplooid. In de tussentijd moeten we er voor zorgen dat we in ieder geval optimaal gebruik maken van de op dit moment beschikbare (virtuele) mogelijkheden.

Bevoegdheden, afdwingbaarheid en coördinatie EOR's/vakbonden

Op de tweede dag van de conferentie werden in drie workshops praktijkervaringen van deelnemers m.b.t. informatie en consultatie, inschakelen van de rechter en coördinatie en taakverdeling tussen EOR's en vakbonden onder de loep genomen. Ook hierbij was een aantal deskundigen aanwezig, onder meer van de (Europese) vakbonden. Ook van deze dag is een aantal bevindingen en conclusies het vermelden waard:

- In een aantal bedrijven wordt informatie aan de EOR vaak erg top-down verstrekt en daarbij vaak ook nog erg minimalistisch (in de trant van *we schrappen 300 banen*).
- Vertrouwelijkheid wordt (te) vaak als argument gebruikt om de EOR informatie te onthouden. Het ontbreekt veel EOR's (en hun ondersteuners) aan middelen om hiermee op een adequate wijze om te gaan. Het Europees Vakbondsinstituut (ETUI) gaat hier op korte termijn een (virtuele) training aan wijden.
- Aanwezigheid in of goede contacten met het toezichthoudend orgaan van een bedrijf kunnen bijdragen aan een verbetering van de informatie-uitwisseling en zorgen voor vroegtijdige informatie.
- Ervaringen van EOR's met (de gevolgen van) de coronacrisis zijn erg wisselend: van dagelijkse bijeenkomsten met het management tot (bijna) geen enkele informatieverstrekking aan de EOR.
- Als de rechten van de EOR (informatie en consultatie) niet of niet in voldoende mate worden nageleefd, kan hij naar de rechter stappen om dit af te dwingen. Tot nu toe gebeurt dit naar verhouding nog erg weinig. Daardoor is er ook nauwelijks jurisprudentie.
- Als je als EOR naar de rechter stapt, is een aantal zaken van belang, zoals:
 - bereid het goed voor en bepaal nauwkeurig je strategie;
 - zoek partners om mee te doen, bijvoorbeeld lokale medezeggenschap, vakbonden, etc.;
 - gebruik alle mogelijke middelen (incl. digitale) om tijdens het proces iedereen betrokken te houden.
- Als je er als EOR in gelooft dat je in je recht staat, dan komt ook na een juridische fase, ongeacht de uitslag van de rechtszaak, de sociale dialoog met de bestuurder weer op gang.
- Vakbondsleden in de EOR hebben een heel ander beeld over het aantal vakbondsleden in EOR's (< 50%) dan uit ETUI-onderzoek blijkt (83,7%).
- Als EOR maak je deel uit van een veel groter geheel dat invloed heeft op de besluitvorming in je bedrijf.
- Sommige Europese beroepsfederaties (ETUF's) maken uitvoerig gebruik van netwerken van vakbondsmensen en EOR-leden (trade union alliances) om de werknemersbelangen zo goed mogelijk te kunnen behartigen.

Enkele belangrijke conclusies van de conferentie:

- EOR's vormen, juist ook in deze coronatijd, een belangrijk element in de bedrijfsdemocratie en de verdere ontwikkeling daarvan.
- De coronacrisis dwingt een aantal EOR's om nu keuzes te maken (bijvoorbeeld: wél of niet naar de rechter stappen) en niet te wachten totdat de wetgeving meer mogelijkheden voor EOR's biedt.
- De Europese instanties (Commissie, Parlement) zijn voor ons aan het werk, maar het gaat hierbij om tijdrovende zaken, waarvan de uitkomst lang op zich laat wachten.
- *Anticipeer, ga gewoon van start en mobiliseer voor een betere sociale toekomst!!!*

Ernst Kuntz

kaderlid